

YUNANİSTAN: 1821 KUTLAMALARI, TRİPOLİÇE KATLİAMI, BBC VE YALAN HABERLER

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2021 / 14

14.04.2021

25 Mart 2021 tarihinde, birçok büyük batılı basın kuruluşları, kapsamlı analizlerle Yunanistanın, Osmanlı İmparatorluğuna karşı 1821 yılında başlattığı bağımsızlık mücadelesinin 200üncü yıldönümünü kutladığına dair haberler yayınlamıştır. Bunlar arasından bazıları, Osmanlı İmparatorluğundan eski Osmanlı Türk İmparatorluğu olarak söz etmiştir.[1] Yunan kraliyet ailesinin bir üyesi olarak Korfuda doğan Prens Philipin oğlu olan İngiliz tahtının varisi Prens Charlesın, Rusya Başbakanı Mikhail Mishustinin ve Fransa Savunma Bakanı Florence Parlynin Atinadaki törene katıldıkları bildirilmiştir.[2] Basın haberlerinde ayrıca Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macronun, Atinaya ilettiği tarih size karşı adaletsiz davrandığında sizin yanınızda yer alacağız ifadesini içeren mesajından bahsedilmektedir.[3] *Reuters*in haberinde, Osmanlı Türk himayesi altında geçen neredeyse 400 yılın ardından, Yunan devrimciler 1821 yılında başkaldırmışlar, İngiltere, Fransa ve Rusya dahil, birçok ülkeden yabancı sempatizanların yardımlarıyla, 1832 yılında bağımsızlıklarını kazanmışlardır ifadesine yer verilmektedir.[4]

Yukarıda söz edilen basın raporları ve analizlerin ışığında, bu noktada, kanaatimce, şu soruların sorulup, tartışılması gerekmektedir. İlk soru: 1821 yılında Osmanlı İmparatorluğuna karşı gerçekleştirilen başkaldırı Yunanlılar için sadece bağımsızlık savaşının başlangıcı mıydı, yoksa sonradan Yunanistanın bağımsızlığı için savaştığı söylenen çeteler tarafından gerçekleştirilen hunhar katliamların başlangıcı mıydı? Bir başka soru: Osmanlı İmparatorluğuna karşı gerçekleştirilen 1821 isyanının başlangıcı Yunanistan destekçileri tarafından yaratılan destansı ve abartılmış anlatı niteliğinde mi gerçekleşmişti, yoksa aslında Osmanlı topraklarında Türk ve Müslüman katliamının başlangıcı mıydı? Bu soruların cevapları aranır ise, akla gelen ilk tarihi gerçek 1821 yılındaki Tripoliçe Katliamıdır.

Tripoliçe Katliamına Giden Yol

Günümüz Yunanistanının güney bölgesi olan Peloponez yarımadası, Yunanistanın başka bölgeleriyle birlikte, 14üncü yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı İmparatorluğu tarafından yönetilmiş olan Mora Eyaleti idi. Douglas Dakin gibi tarihçilere göre, bu bölgede yaşayanlar, o dönem diğer hükmeden güçlere kıyasla, Osmanlı yönetimini tercih etmişlerdir. Bunun farklı sebepleri vardı. İlk olarak, Osmanlıların vergileri, Venedikliler ve benzeri güçlerin vergilerine kıyasla, daha düşük bir seviyedeydi. Herhangi bir Romalı Katolik hükümdara kıyasla, Osmanlı yönetimi daha fazla hoşgörülü ve daha az sert nitelikteydi.[5]

1821 yılındaki Yunan başkaldırısı tek bir olayın sonucu değildi. Osmanlı dönemi boyunca çok sayıda başarısız isyan meydana gelmiştir. Özellikle 17. yüzyılda Yunanistandaki Osmanlılara karşı, bilhassa Morada, başkaldırı girişimleri olmuştur. İlk kayda değer başkaldırı, 1770 yılında, 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı döneminde Rus Kraliyet Donanması Komutanı Rus Amiral Alexey Orlovun desteğiyle başlatılmış olan Orlov isyanıdır.[6] Ancak, bu çabalar sonuçsuz kalmıştır. İkinci girişim Napoleon Bonapartenin hükümdarlığı döneminde Fransızlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu gayretler de, Napoleonun 1815 yılındaki yenilgisiyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Buna rağmen, Rus ve Fransız devlet mekanizmalarından gelen her girişim ve destek Yunan başkaldırı arayışlarını pekiştirmiştir. Bu bağlamda, Yunanlıların yurtdışında gizli devrimci ve militan kuruluşlar oluşturduklarını ve bu kuruluşların amaçları doğrultusunda gazeteler ve dergiler yayınladıklarını not etmek gerekmektedir. Bu kuruluşlardan *Athena*, Fransanın desteğiyle Yunan bağımsızlığı yönünde çaba sarf etmiş, *Phoenix* adında bir diğer kuruluş ise Rusyanın desteğiyle aynı amaç doğrultusunda çalışmıştır.[7]

Yunanistana bağımsızlık yolunu açan 1821 isyanı, Mora Yarımadasının güneyindeki Manya Burnunda yaşayan Yunanlıların Osmanlılara karşı 17 Mart 1821 tarihinde giriştikleri başkaldırı ile başlamıştır. İsyanın ilk hedeflerinden biri Moranın merkezinde bulunan ve Osmanlı idaresinin Moradaki yönetim merkezi olan Tripoliçe şehriydi. Çok sayıda varlıklı Türk ve Yahudi orada ikamet etmekteydi. Birkaç ay süren kuşatmanın ardından, şehir Ekim 1821in başında isyancıların eline düşmüştür. Şehirde hunharca katledilenlerin sayısı kaynaklara göre değişmektedir. Ancak, tahminlere göre, 10.000-25.000 arasında Türk-Müslüman katledilmiştir. Katledilmekle kalmamışlar, çoğu kez halka açık şekilde ve farklı yöntemlerle işkenceye uğramışlardır. Bu katliam sırasında neler olduğu, çeşitli İngiliz akademik kaynaklarda ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. İngiliz tarihçi Walter Alison Phillips, 1897 yılında yazmış olduğu kitabında, bu korkunç barbarlığı anlatırken aşağıdaki ifadelere yer vermiştir:

> Perişan yerli halk, üç gün boyunca barbar çetesinin şehvet ve zulmüne maruz kalmıştır. Hiçbir cinsiyet veya yaş grubu bağışlanmamıştır. Kadınlar ve çocuklar öldürülmeden önce işkenceye uğramışlardır. Katliam o kadar kötü bir boyuta ulaşmıştır ki, Kolokotrones şehre geldiğinde, kapıdan kaleye kadar, atının nallarının yere hiçbir zaman değmediğini kendisi söylemiştir. Onun zafer yolu cesetlerle kaplanmıştı.[8]

Bir başka tanınmış İngiliz tarihçi olan William St Clair, 1972 yılında yazdığı kitabında, 1821 isyanında Türklerin yaşadıklarına kapsamlı şekilde atıfta bulunmuştur. 1821de Yunanistan

nüfusunun kayda değer bir bölümünü oluşturan Türklerin, 1821 ilkbaharında ansızın ve tamamen ortadan kaybolduğunu ve dünyanın geri kalanının onların kaybolmasını görmezden geldiğini vurgulamıştır. Bu vahşeti görmezden ve bilmezden gelmeyi eleştirirken, üzüntüsünü anlatmakta ve Türklerin vicdansızca ve tereddütsüz şekilde bilinçli öldürüldüklerini ve o zaman veya sonrasında pişmanlık hissedilmediğini belirtmektedir.[9] William St Clair kitabında, Türklere yönelik işkenceleri, açıkça, ürpertici ve korkutucu şekilde tarif etmekten kaçınmamıştır. Okuyuculardan içeriğin rahatsız edici mahiyeti sebebiyle özür dileyerek, kitabın bu bölümlerinden bir paragrafı aşağıda sunuyorum:

> On binden fazla Türk katledilmiştir. Paralarını sakladıklarından şüphe duyulan esirler işkenceye uğramışlardır. Kolları ve bacakları kesilmiş, ateş üzerinde yavaşça yakılmışlardır. Hamile kadınların karınları ve kafaları kesilmiş, köpeklerin kafaları bacaklarının aralarına sokulmuştur. Cumadan pazara kadar, Kolokotrones (*yazar tarafından eklenmiştir: Konstantinos Kolokotronis, Yunan haydut lideri*) son işareti vermeden önce, çığlık sesleri kesilmiyordu. Bir Yunan, kendisinin doksan kişiyi katletmiş olmasıyla övünmüştür. Yahudi kolonisi, sistematik bir şekilde işkenceye maruz kalmıştır. Çoğunlukla kadınlardan ve çocuklardan oluşan yaklaşık iki bin esir soyulup şehrin dışındaki bir vadiye götürülüp katledilmiştir. Bu olaydan haftalar sonra, çaresizce harabelerin etrafında koşuşturan aç Türk çocukları coşkulu Yunanlılar tarafından vurulup parçalanmışlardır ☀ Kuyular, atılan cesetler sebebiyle zehirli hale gelmiştir. Kısa süre içinde veba patlak vermiş ve o kadar şiddetli bir biçimde yayılmıştır ki, Moralılar savaşın devamı boyunca bu beladan kurtulamamışlardır. [10]

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, Yunanlılar tarafından Türklerin müttefikleri olarak görüldüklerinden ötürü, çok sayıda Yahudinin Tripoliçedeki Yunan çetecilerin zulmünün ve katliamının kurbanı oldukları not edilmelidir.[11]

Diğer yandan, İngiliz arşivlerindeki kapsamlı çalışmalarıyla tanınan Kıbrıslı Türk tarihçi Salahi Ramadan Sonyele göre, Yunanlıları desteklemek için Tripoliçenin kuşatmasında yer almış olan eski İngiliz ordu subayı Albay Thomas Gordon, şehrin ele geçmesinden sonra Yunanlıların gerçekleştirdiği katliamı şiddetle protesto etmiş ve daha sonra emekliye ayrılmıştır. Ayrıca, Yunan sempatizanı olup, Yunanlı teröristlere yardım eden bir Alman doktor Wilhelm Boldemann, şahit olduklarına dayanamayıp, kendisini zehirleyerek hayatına son vermiştir.[12]

Katliam ayrıca günümüz Yunan kaynakları tarafından teyit edilmektedir. Özellikle diaspora kaynakları Tripoliçe katliamını, Türklerin bu durumu hak ettiklerini ileri sürerek, övgüye layık bulmaktadır.[13] Diasporanın Osmanlı İmparatorluğundaki Yunanlıların radikalleşmesinde önemli bir rol oynamış olması, bu yönden Tripoliçe katliamına katkıda bulunmuş olması sebebiyle, zihinlerinde böyle bir inancı taşımaları sürpriz değildir. Bugün bile diaspora, Yunan toplumunda aşırı sağcı düşüncenin yükselişinde önemli bir rol oynamaktadır.

William St Clair, 1821 yılında Morada yaşananları bir soykırım olarak tanımlamaktadır. Soykırım çılgınlığı, öldürülecek başka Türk kalmayınca, Morada sona ermiştir.

açıklamasında bulunmuştur.[14] Bu kısa cümle, 1821 yılında neler yaşandığını ve Yunanistandaki Türklerin nasıl yok edildiğini özlü biçimde anlatmaktadır. Türklere karşı nefreti sürekli biçimde körükleyen akademik çevrelerdeki Yunanistan taraftarlarının güçlü etkilerine rağmen, William St Clairin 1972 yılında bu cümleleri yazmış olması cesur ve adil bir yaklaşımdır. Hatta William St Clairin kitabının 2008 yılındaki yeni baskısı için yazmış olduğu giriş bölümünde, *King's College London*'da Modern Yunan ve Bizans Tarihi, Dili ve Edebiyatı Koraes Profesörü olan Roderick Beaton, bu cesarete dikkat çekmekte ve aşağıdaki açıklamada bulunmaktadır:

> Yazarın adaleti, sorumluluğu belli başlı taraflar arasında eşit şekilde dağıtmaktadır. Yabancı Yunan sempatizanlarının sıklıkla ilk elden anlattıkları Yunan Hıristiyanlara karşı gerçekleştirilen Türk zulüm hikayelerini, Yunan tarafının eşit ölçüde acımasız ve ayırım gözetmeyen davranışlarını yansıtan kanıtlar sunarak dengelemektedir. Eğer bu paragraflar, günümüzün akıl öğretmeye çalışan Yunan sempatizanları veya 1980lere kadar ulusal tarih yazımı ile yetiştirilmiş Yunanlı okuyucular için rahatça okunabilen bir metin değil ise, St Clairin bu paragrafları eklemiş olması cesaretli bir hareket olarak görülmelidir.[15]

BBC ve Yalan Haberler

Türkiye özellikle batı basınında yayınlanan yalan haberlerin sıklıkla mağduru olmuştur. ABD, Alman ve Fransız basını buna dahildir.[16] İngiliz basını ise, Türkiyeyi mağdur etmek hususunda diğerlerine kıyasla daha kurnazca hareket etmiştir. Bununla birlikte, İngiliz basını da Türkiyeye karşı hazırlanan Yalan Haberler listesine katkıda bulunmuştur. Bu bağlamda *BBC,* listenin başında yer almıştır. Bu durumun en güncel örneği, Yunanistanın 1821 Kutlamaları ile ilgilidir. *BBC News/Türkçe*de yayınlanan *How did Greece become independent, what happened 200 years ago?* (Yunanistan nasıl bağımsız olmuştur, 200 yıl öncesinde neler olmuştur?) başlıklı Yorum/Haber, Yunanlı teröristleri 1821 yılında gerçekleşen olaylardaki sorumluluklarından dolaylı olarak aklayacak şekilde tasarlanmış gözükmektedir. Yalan haberler vasıtasıyla, Hibrit Savaşta kullanılan taktiklere benzer şekilde, bu yorum o dönem içinde gerçekleşenleri kasıtlı olarak yanlış takdim etmekte, gerçekleri saklamakta ve 1821de meydana gelen katliamların ana sorumluluğunu Osmanlı Türklerine yüklemektedir.[17]

Bu yanlış bilgilendirme girişimini, sözkonusu yorumun Karşılıklı katliamlar alt başlığından gözlemlemek mümkündür. Ne yorum/haber, ne de alıntı yapılan herhangi kaynak Yunanistanın güney bölgesindeki karşılıklı katliamlara dair ayrıntılı bilgi vermemektedir. Hatta yukarıda bahsedildiği üzere, Yunan toplumunun en sağcı kesimleri bile bölgedeki Müslüman sakinlerin yok edildiğini gururla kabul etmektedir. Yorum/haber, papazların öldürüldüğünden ve kiliselerin yakıldığından bahsetmektedir. Ancak, bu iddialar için hiçbir güvenilir kaynağa atıf yapılmamıştır. Bu bağlamda, karşılıklı katliam iddiası havada kalmıştır.[18]

Yukarıda anlatılanlar çerçevesinde, Yunanistanın bağımsızlığına dair haberin/yorumun, daha geniş bir yanlış bilgilendirme ve kasten yanlış haber verme ekosistemi içinde yer aldığını belirtmek mümkündür. Böylesi haberler, batı ittifakı içindeki dayanışmaya zarar vermekle kalmamakta, Türkiyeyi batı dünyasından dışlayan bir nitelik taşımaktadır. NATO

üyelerinin ve AB ortağı ülkelerin, başkalarını yanlış bilgilendirme ve yalan haberle suçlamadan önce, kendi kusurlarının farkında olmaları gerekmektedir. Buna benzer basın haberleri/yorumlar, batı dünyasında birleşmeden çok bölünmeye sebep olmaktadır. Bugünlerde hepimizin bu gerçeği akılda tutmasında yarar bulunmaktadır.

*Fotoğraf: *https://famagusta.news/*

**Bu Analiz yazısının aslı İngilizce olarak kaleme alınmıştır. AVİM Çevirmeni Ahmet Can Öktem makalenin tercümesine katkı sağlamıştır.

[1] Greece Celebrates 200 Years of Independence, *Deutsche Welle*, 25 Mart 2021, blm. News, https://www.dw.com/en/greece-celebrates-200-years-of-independence/a-56995342.

[2] Angeliki Koutantou, Greece Celebrates 200 Years of Independence in Pared-Back Ceremony, *Reuters*, 25 Mart 2021, blm. World News, https://www.reuters.com/article/us-greece-anniversary-independence-idUSKBN2BH19U.

[3] Greece Celebrates 200 Years of Independence.

[4] Koutantou, Greece Celebrates 200 Years of Independence in Pared-Back Ceremony.

[5] Douglas Dakin, *The Greek Struggle for Independence, 1821-1833* (Berkley: University of California Press, 1973), 9-16.

[6] Dakin, 26.

[7] Salahi R. Sonyel, How The Turks Of The Peloponnese Were Exterminated During The Greek Rebellion, *Belleten* LXII, sy 233 (Nisan 1998): 121-23.

[8] Walter Alison Phillips, *The War of Greek Independence 1821 to 1823* (New York: Charles Scribners Sons, 1897), 62.

[9] William St. Clair, *That Greece Might Still Be Free: The Philhellenes in the War of Independence* (Cambridge: Open Book Publishers, 2008), 1.

[10] St. Clair, 10.

[11] Steven Bowman, The Jews in Greece, içinde *Minorities in Greece: Aspect of a Plural Society*

, ed. Richard Clogg (C. Hurst & Co (Publishers) Ltd, 2002), 203, https://web.archive.org/web/20090320161733/http://www.umass.edu/judaic/anniversaryvolume/articleF3-Bowman.pdf.

[12] Sonyel, How The Turks Of The Peloponnese Were Exterminated During The Greek Rebellion, 128.

[13] September 23, Tripoli Celebrates Its Liberation from the Turks, *Greek City Times*, 23 Eylül 2019, https://greekcitytimes.com/2019/09/23/september-23-1821-tripoli-celebrates-liberation-turks/.

[14] St. Clair, *That Greece Might Still Be Free: The Philhellenes in the War of Independence* , 12.

[15] St. Clair, 19.

[16] Mehmet Oğuzhan Tulun, France 24-The Observers Programme And Fake News, *Center For Eurasian Studies (AVİM)* 2020, sy 30 (20 Ekim 2020): 3.

[17] Stelyo Berberakis, Yunanistan nasıl bağımsız oldu, 200 yıl önce neler yaşandı?, *BBC News*, 25 Mart 2021, 200, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56497345.

[18] Berberakis, Yunanistan nasıl bağımsız oldu, 200 yıl önce neler yaşandı?

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "YUNANİSTAN: 1821 KUTLAMALARI, TRİPOLİÇE KATLİAMI, BBC VE YALAN HABERLER." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2021 / 14. Nisan 14. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Analiz/YUNANISTAN-1821-KUTLAMALARI-TRIPOLICE-KATLIAMI-BBC-VE-YALAN-HABERLER

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır